

Bjergeskoven og Fueskoven (20)
 Det meste af Rold Skov ligger på mager jord, men der hvor kalken dukker op til overfladen bliver plantevækstsken rigere. Et sådant sted er Bjergeskoven, som ligger fra de blå anemoner i det tidlige forår og frem til Fueskoven og den røde skovtilfjæs blomstring i juni kan fremvise en sjældent smuk skovbund.
 Fueskoven er nok Danmarks mest berømte blomst. Den store orkide vokser kun her i Rold Skov – man skal helt til Gotland for at finde det nærmeste voksested.
 Bjergeskoven er en af Rold Skovs smukkeste bøgeskove, og så kan man se den fra oven. Tag en tur op i tårnet med udsigt til Skadsholm, Gravlev Sø, Budrup Kirke og Støvring.

Lille Blåkilde (30)
 Her får man syn for sagn. Helt nede for foden af skrænten, i det hvideste skrivelkridd strømmer cirka 90 liter vand hvert sekund ud af hullerne i kalken og fortsætter ud over den hvide bund mod Lindenborg Å. Langs stien findes også nogle små bassinkilder, hvor man kan se vandet boble op af bunden.
 Vandet er ikke blåt, så hvor kommer navnet fra? Måske menes der ofring (blot), eller måske bare kalkens blønde egenskaber. En Blegkilde findes jo mange steder.
 Skræningen over Lille Blåkilde er et gammelt kalkoverdrev med orkideer og andre sjældne vækster. Det har været tilgroet i mange år, men blev ryddet i 2008, så blomsterne igen kan få lys. Går man turen fra Rebild kirkevej ser man flere steder store huller langs vejen. Også her er kalken på spil. Regnvandet har udhulet kalken, så jorden ovenover er faldet sammen.

Kalken, naturen og kulturhistorien
 Under Rold Skovs træer ligger det kalk og skrivelkridd, som hele Danmark hviler på. De berømte kilder fødes dybt nede i kalken, og hvor den som her i Rold Skov kommer op til overfladen, opstår særlige naturmiljøer.
 Også menneskets historie er præget af kalken. Den gemmer på flint, som gav vore forfædre effektive redskaber. Senere blev kalken udnyttet til byggematerialer og jordforbedring. Og til slut blev kalkminerne endda kunstmuseum.

Thingbæk Kalkminer (1)
 De fleste steder i Danmark sker udvinding af kalk i åbne brud. Sådan foregik det også i Thingbæk gennem århundreder, men fra 1926 til 1956 skete kalkbrydningen som regulær minedrift. Kalken blev brændt i en ovn, hvoraf kun den nederste del er bevaret.

Billedhuggeren Anders Bundgaard, som var fra egnen og havde købt minen, fik tidligt idéen til at omdanne minen til skulpturmuseum.
 Bundgaards egne gipsmodeller til bl.a. Cimbrertyren udgør grundstammen i udstillingen sammen med C.J. Bonnesens gipsmodeller. Også originale værker som Udvandrergrøtten findes her i et af Danmarks mest særprægede museer.

Det er altid en oplevelse at gå ind i minen, men måske især de dage hvor gangene oplyses af tusinder af levende lys og genlyder af musik og sang. Læs mere om minen og program på www.roldskovmuseerne.dk

SKRIVELKRIDD
 Skrivelkridd består af skelletter af milliarder af mikroskopiske, kalkskalerede alger, kokkollitter. De levede i det hav, der i Kridttiden for 65-70 millioner år siden dækkede området.
 Kokkollitterne svævede frit i havet. Når de døde, sank de til bunds og blev til kalkslam. Lagene blev tykkere og tykkere, og presset ovenfra gjorde, at vandet stivede ud af kalkslammene. Herved fik man dannet det faste skrivelkridd.
 Kridtlaget er nogle steder op til en kilometer tykt, så grænsen mellem bryozokalk og skrivelkridd markeres af et tyndt lerlag. Det er resterne af den naturkatastrofe, der uddybede over halvdelen af alle dyrearter på jorden, herunder dinosaurerne.

BRYZOKALK
 Den hårde, gullighvide bryozokalk er dannet af små dyr, der levede på bunden af det hav, der dækkede området for ca. 60 millioner år i Tertiærtiden.
 Små mosdyr, bryozoa, levede i kolonier, der havde form som grene. Havbunden var tæt bevokset med puder af 5-15 cm høje bryozoa, hvis grene lige netop kan skelnes med det blotte øje.

Med lidt held møder man isfuglen, som yngler her. Om vinteren er vandstæren en sikker gæst ved kildebækken, hvis vand ender i Gravlev Sø.

Gravlev Kilde (33)
 Undergrundens skrivelkridd er hemmeligheden bag kilderne. Under Rold Skov samles vandet i kalkens sprækker og presses frem under tryk. Vandet kan være op til 50 år om at tage turen fra regnvand til kildevand.
 Store Blåkilde ved Villestrup er sikkert Danmarks bedst kendte, men den næsten ukendte Gravlev Kilde er nok flottere. Godt gemt mellem den gamle og nye Landevejsdæmninger og lunden ved Gravlev Kirke ligger den store bassinkilde.
 Udsigten over den blå og smaragdgrønne kilde er fantastisk, og er vejret stille, kan man se vandet vælde op af bunden, mens store ørreder svømmer dovent rundt.

Skillingbro Kalkgrav (2)
 I Thingbæk går vi ind i kalken, men i Skillingbro går vi oven på den. Det er samme slags kalk, bryozokalk, og den er spændende, fordi den gemmer på fossiler. Her i Skillingbro er det frit for enhver at rode i kalken og samle forstenede søpindsvin, søliljer, små skaldyr og – hvis man er heldig – haftjænder.
 Ved Skillingbro blev der fra midten af 1800-tallet udvundet kalk, der brændtes i ovn. Ovens skulde brænde i 36 timer, med konstant fyring. Det tog ca. et døgn med nedkøling, inden kalken kunne fjernes fra ovnen for at blive solgt til lokale håndværkere og til forretninger o.l. I dag kan vi så nyde den specielle natur og ikke mindst de mange sjældne græsser og blomster, der trives i den kalkrige jordbund.
 Området ved Skillingbro er også spændende på grund af de mange huller til Lindenborg Å. I hvert fald i 350 år frem til 1850 var her en af de vigtige overgange over åen og ådalen, som dengang var meget mere fugtig og vanskeligt at passere end i dag.
 Hulvejene ligger her endnu i skovbunden. Det er spændende at gå en tur ad et af de dybe spor og fornemme, hvor små og smalle datidens vogne må have været.

Denne folder er udgivet af Rold Skov Natur- og Kulturcenter i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen, Himmerland. Find flere kort, foldere, tip til ture og meget mere om Rold Skov området på www.roldskov.info og www.skovognatur.dk/himmerland

Udgivet med støtte fra **Friluftsrådet**

Andre foldere om Rold Skov:
 "Rold Skov" (Skov- og Naturstyrelsens folder nr. 114)
 "Rebild Bakker" (Skov- og Naturstyrelsens folder nr. 24)
 "Madum Sø, Langmosen og Store Blåkilde"
 "På mountainbike i Rold Skov"
 "Bælumruten – regional cykelrute nr 27"
 "Skivumruten – regional cykelrute nr 28"
 "Hærvejsruten – national cykelrute nr 3" (kort 1)
 "Nørlund og Torstedlund Skove"
 "Rold Skovs kilder"
 "Kulturhistoriske ture i Rold Skov"

Publikums færdsel
 De fleste områder, der er nævnt i denne folder er statsejede. Her er der adgang døgnet rundt. På privatejede arealer er der adgang i skovene fra kl. 06.00 til solnedgang og færdsel er kun tilladt på veje og befæstede stier
I øvrigt gælder for alle arealer:
 • Hunde skal føres i snor
 • Brug af åben ild er ikke tilladt
 • Skiltning om jagt skal respekteres
 • Affald må naturligvis ikke smides i naturen

ROLD SKOV
 NATUR- OG KULTURCENTER
 Rold Skov Natur og Kulturcenter
 Telefon 23 33 50 88 · www.roldskov.info

Skov- og Naturstyrelsen
 der hører under Miljøministeriet, forvalter arealer over hele landet og driften heraf tilgodeser både friluftsmål, produktionshensyn og beskyttelse af natur- og kulturværdier.
 Skov- og Naturstyrelsen Himmerland
 Telefon 98 39 10 14 · www.skovognatur.dk/himmerland

Grafik tilrettelægges af: www.glinvad.dk - Foto: Nils Fabæk (anemoner), Leo Jensen (vandsår), Uge Thomsen og Uffe Westerberg - Kort: Kaj Bolvig, Mariagerfjord Kommune - Tryk: Dagn Grafik

ROLD SKOV

Kalk, kunst og kilder i Rold Skov